

Peter Pagh

Jordforureningsloven med kommentarer

Lovbekendtgørelse nr. 1427 af 4. december 2009
om forurennet jord
som ændret ved lov nr. 484 af 11. maj 2010

og kommenteret miljøskadelov

2. udgave

THOMSON REUTERS

Indholdsfortegnelse

Forord	5
Lov om forurennet jord	39
Miljøskadeloven	73
Indledning	85
Baggrund og tilblivelse	85
Jordforureningslovens sigte og indhold – en oversigt	88
Ændringslove	92
Administrative forskrifter	99
Fremstilling og litteratur	101
Kapitel 1: Formål m.v.	104
§ 1. <i>Lovens formål</i>	105
1. Formålet og dets retlige betydning	105
2. Beskyttelsesinteresserne	107
2.1 Grundvandsbeskyttelse og vandforsyningsinteresser	109
2.2 Beskyttelse af menneskers sundhed	110
2.3 Miljøet i øvrigt – biotopbeskyttelse	114
3. Forureneren betaler-princippet	117
4. Andre miljøretlige principper	120
5. Effektivitets- og forenklingssyn	122
§ 2. <i>Lovens område</i>	123
1. Lovens tidsmæssige afgrænsning	123
2. Saglig afgrænsning, jordforurening – stk. 1	124
2.1 Jord	124
2.2 Menneskelig påvirkning	128
2.3 Hvilke virkninger	129

3. Lettere forurenede jord – stk. 2	132
4. Undtagelsen for landbrugsmæssig påvirkning – stk. 3	135
5. Forholdet til den private ret	137
5.1 Samspillet mellem jfl og erstatningsansvar uden for kontrakt	140
5.2 Misligholdelsesbeføjelser ved handel med fast ejendom ...	146
5.3 Samspillet mellem jfl og lejeretten	152
6. Forholdet mellem jfl og anden offentligretlig lovgivning	154
6.1 Samspillet mellem jordforureningsloven og miljøbeskyttelsesloven	155
6.2 Samspillet mellem jfl og affaldsreglerne	159
6.3 Samspillet mellem jfl og miljøskadeloven	160
6.4 Samspillet med byggeloven	161
6.5 Forholdet til anden regulering af vandforsyningsinteresser .	163
6.6 Samspillet mellem jfl og planloven.....	164
6.7 Samspillet mellem jfl og miljøvurderingsloven	164
6.8 Maritim strandforurening – samspil med søloven og havmiljøloven	166

Kapitel 2: Forureningskortlægning og tilladelse til ændret arealanvendelse m.v.....

1. Kortlægning	169
1.1 Hvad skal kortlægges	171
1.2 Kortlægning på to vidensniveauer	171
2. Kortlægning og registrering	173
2.1 Begrebet areal	173
2.2 Alle beslutninger om kortlægning er undergivet forvaltningsloven	174
3. Retsvirkning af kortlægningen	175
3.1 Tinglysning og registre	175
3.2 Rådighedsbegrænsninger og handlepligter	175
3.3 Anmeldelse af flytning af jord	176
3.4 Ændring af ejendomsskatter	176
4. Fjernelse af kortlægning	176
5. Myndighedens ansvar for fejlagtig kortlægning	178
§ 3. Forureningskortlægningen	179
1. Regionsrådets opgaver – stk. 1	180

2. Hvad skal kortlægges – stk. 1 og 2	180
3. »Arealer« – ikke matrikler – stk. 1	181
4. Undtagelser – stk. 2 og 4	182
4.1 Forsvarets forureninger – stk. 2	182
4.2 Lettere forurenede jord – stk. 3	183
4.3 Offentlig vej – stk. 4	184
5. Påbegynde vurdering af kortlægning – stk. 5	186
5.1 Beregning af to års fristen	188
5.2 Fristens retsvirkninger – stk. 6	189
§ 4. Kortlægning vidensniveau 1	190
1. Begrebet vidensniveau	191
2. Betingelserne for kortlægning på vidensniveau 1	192
3. Kortlægning på vidensniveau 1 er en bebyrdende forvaltningsakt	193
4. Hvilken viden – officialmaksimen	193
5. Den praktiske tilrettelæggelse af kortlægning på vidensniveau 1	195
6. Er der pligt til at kortlægge, når betingelserne er opfyldt	196
7. Retsvirkningen af kortlægning på vidensniveau 1	196
8. Ophævelse af kortlægningen	197
§ 5. Kortlægning vidensniveau 2	198
1. Betingelser for kortlægning på vidensniveau 2	198
2. Kortlægning på vidensniveau 2 er en bebyrdende forvaltningsakt	199
3. Forureningen »kan have skadelig virkning på mennesker og miljø«	199
4. Dokumentationskravet – officialmaksimen	202
5. Er der pligt til at kortlægge på vidensniveau 2	203
6. Praktisk fremgangsmåde ved kortlægning på vidensniveau 2	204
§ 6. Prioriteret forureningslægning	204
1. De prioriterede hensyn – stk. 1	205
1.1 Kompetencen	205
1.2 Retsvirkningen af prioriteringen	206
2. Den prioriterede kortlægning – en forvaltningsakt	207
3. Vandforsyningsinteresser – stk. 1, nr. 1 og 2	208
3.1 Område med særlige drikkevandsinteresser – stk. 1, nr. 1	209

3.2 Indvindingsopland for almene vandforsyningsanlæg	
– stk. 1, nr. 2	213
3.3 Vandforsyningsinteressen skal relateres	
til forureningsrisikoen	214
4. Følsom arealanvendelse – stk. 1, nr. 3	214
4.1 Aktuel følsom anvendelse – stk. 1, nr. 3	215
4.2 Hvilken anvendelse er omfattet af stk. 1, nr. 3	215
4.3 Kommunernes fastlæggelse af arealer med	
følsom anvendelse – stk. 2	216
4.4 Proceduren for kortlægning af følsom arealanvendelse	217
§ 7. Undersøgelser ved kortlægningen	219
1. Kortlægning til vidensniveau 2 – stk. 1	219
2. Dokumentationskravet for kortlægning	
på vidensniveau 2 – stk. 2	220
3. Boligejeres krav på undersøgelser inden for et år – stk. 3	220
4. Oliebranchens Miljøpulje	222
5. Undtagelsen for befæstede arealer m.v. – stk. 4	222
§ 8. Rådighedsbegrænsninger som følge af kortlægning	223
1. Ændret anvendelse af kortlagt areal – stk. 1	225
2. Bygge- og anlægsarbejder – stk. 2	226
2.1 Kun hvis følsom anvendelse eller vandforsyningsområde	227
2.2 Begrebet bygge- og anlægsarbejder	228
2.3 Forholdet til byggetilladelser efter byggeloven	229
2.4 Forholdet mellem § 8 og jfl § 72b	230
2.5 Forholdet mellem jfl § 8, stk. 2 og mbl § 19	231
3. Ansøgning om tilladelse – stk. 1 og 2	232
3.1 Krav om tilladelse er betinget af underretning	233
3.2 Begrebet bruger	234
4. Betingelse om forureningsundersøgelser – stk. 3	235
5. Vilårsfastsættelse – stk. 4	236
5.1 Vilkår af hensyn til arealanvendelsen – stk. 4, nr. 1	238
5.2. Vilkår af hensyn til grundvandet – stk. 4, nr. 2	239
5.3 Vilkår af hensyn til fremtidige offentlige	
foranstaltninger – stk. 4, nr. 3	240
5.4 Vilkår om afrapportering – stk. 4, nr. 4	240
6. Ændring af vilkår – stk. 5	241
7. Arealer tilmeldt Oliebranchens Miljøpulje – stk. 6	242

8. Tilladelsens bortfald – stk. 7	242
9. Tilladelse og vilkår bindende for den til enhver tid værende ejer stk. 8	243
9.1 Ejer	243
9.2 Bruger og lejer	243
10. Regionsrådet kan fastsætte lokale regler for tilladelser – stk. 9 og 10	244
10.1 Regler om, hvornår tilladelse meddeles – stk. 9	244
10.2 Tilladelse uforholden – stk. 10	244
10.3 Dispensationskrav	245
10.4 Offentliggørelse af lokale regler	245
§ 8a. Bindende høring af regionsrådet før tilladelser	246
§ 9. Vejledning og krav til ejeren af kortlagte ejendomme	249
1. Regionsrådets vejledning – stk. 1	250
2. Påbud til grundejeren – stk. 2	250
2.1 Alle kortlagte ejendomme	250
2.2 Kriteriet »alment tilgængelige arealer«	251
2.3 Der skal foreligge en sundhedsrisiko	251
3. Hvilke handlepligter – stk. 2	252
3.1 Mindre omkostningskrævende	253
3.2 Proportionalitet	254
3.3 Bestemthedskrav	254
3.4 Fremgangsmåde ved meddelelse af påbud	254
4. Påbuddet forpligter den til enhver tid værende ejer – stk. 4	254
5. Sanktionering og anke af ejers handlepligter	255
6. Lokale regler for kortlagte arealer – stk. 3 og 6	255
6.1 Bekendtgørelse	256
6.2 Strafansvar	256
6.3 Selvhjælpshandlinger	257
7. Ejers underretning – stk. 5	257
§ 10. Færdiggørelse af tilladte ændringer	257
1. Betingelse for frist for færdiggørelse	258
2. Rimelig frist	258
3. Meddelelse af frist er en forvaltningsakt	259
4. Sanktioner ved fristoverskridelse	259
5. Påbud	259

5.1 Betingelser for påbud	260
5.2. Hvad kan påbydes	260
5.3. Påbuddets sanktionering	261
§ 11. Kommunens erklæring om tilladte ændringer	262
§ 11a. Kommunens underretningsforpligtelse	263
§ 12. Underretningspligt om kortlægning	264
1. Indholdet i underretningen	264
2. Underrettningens form	265
3. Underretningspligten er strafsanktioneret	266
4. Erstatningsansvar for manglende underretning	266
§ 12a. Nuanceret kortlægning	266
1. Hvilke arealer er omfattet af nuanceret kortlægning – stk. 1	268
2. Kriterierne for sondring mellem de tre klassificeringer – stk. 1 ..	268
3. Undersøgelseskrav – stk. 1 og 2	269
4. Overgangsordning – stk. 3	269
5. Underretningspligt og forvaltningsakt – stk. 4	270
6. Registrering – stk. 5	270
§ 13. Ophævelse af forureningskortlægning	964
1. Dokumentationskrav for at ophæve kortlægning	271
2. Regionsrådets skøn og ejers retskrav	272
3. Retsvirkningen af ophævelse af kortlægningen	272
§ 14. Matrikelregistret	273
1. Hvilke oplysninger skal indføres i matrikelregisteret	273
2. Hvornår skal regionsrådet indberette	274
3. Forsvarsministeriet	275
4. Hvornår skal ejendomme udgå af registeret	275
5. Erstatningsansvar for manglende eller forsinket registrering	275
§ 15. Bemyndigelse til nærmere regler	756
§ 16. Ankeadgang	278

Kapitel 3: Den offentlige undersøgelses- og afværgeindsats	281
§ 17. Forslag til projekter	282
1. Hvilke foranstaltninger er omfattet af den offentlige indsats – stk. 1	283
2. Stedlig afgrænsning af den offentlige indsats – stk. 1	283
3. Hvilke hensyn er omfattet af den offentlige indsats	284
4. Regionsrådenes indsamling af erfaring – stk. 2	289
5. Teknologiudvikling – stk. 3 og 5	289
6. Tilskud – stk. 4.	290
§ 18. Oversigt over regionsrådets indsats	290
1. Oversigtens retlige status	291
2. Inddragelse af offentligheden	292
§ 19. Oversigtens prioritering af amtets indsats	293
1. Hvilke arealer	293
2. Undtagelse for påbud	294
3. Indholdet i oversigten	295
§ 20. Fravigelse af oversigten	295
§ 21. Regionsrådets underretningspligt og beslutning om offentlig indsats	296
1. Underretningspligt af ejer og forurenere – stk. 1	296
1.1 Mulige udlægnings af underretningspligten	297
1.2 Underretning som forvaltningsakt	299
1.3 Praksis i regionerne	300
1.4 Underretning »over for hvem der kan meddeles påbud«	301
2. Underretning af vurderingsmyndigheder	303
3. Frigørelseserklæring	303
§ 22. Ekspropriation og overtagelse af ejendom	304
1. Overtagelse ved aftale – stk. 1	305
1.1 Betingelser for overtagelse ved aftale	305
1.2 Særlige tilfælde	305
1.3 Praksis i regionerne	306
2. Ekspropriation – stk. 2 og 4	306

2.1 Betingelser for ekspropriation	307
2.2 Kun af hensyn til vandforsyningsinteresser	308
2.3 Hvornår skal der eksproprieres	308
3. Gennemførelse af ekspropriationsforretningen – stk. 5	311
4. Overdragelse af areal til kommunen – stk. 3	312
§ 23. Regler for oversigten	313
1. Forhandling med regionsrådene	314
2. Inddragelse af andre arealer end omfattet af § 6, stk. 1	314
3. Regler for oprydningssomfang	315
§ 24. Depotråd	315
§ 25. Ankeadgang	316
Kapitel 4: Værditabsordning for boligejere m.v.	318
§ 26. Hvilke ejendomme er omfattet	320
1. Anvendtes som helårsbolig 18. november 1992 – stk. 1	321
1.1 Helårsbolig	321
1.2 Helårsbeboelse den 28. november 1992	322
2. Forureningstidspunktet – stk. 1	322
2.1 Ejendomme erhvervet efter 1. september 1993	322
2.2 Formodningsregel om forureningstidspunkt	323
2.3 Forurening fra olietanke under 6.000 liter	324
3. Forurenet på vidensniveau 2 – stk. 2	325
4. Undtagelserne i stk. 3	326
4.1 Industriejendomme – stk. 3, nr. 1	327
4.2 Etageejendomme med blandet bolig/erhverv – stk. 3, nr. 2	327
4.3 Sommerhuse og kolonihaver – stk. 3, nr. 3	328
4.4 Offentligt ejede beboelsesejendomme – stk. 3, nr. 4	328
§ 27. Subjektive krav til ejeren	328
1. Forurenet ved erhvervelsen – stk. 1, nr. 1	329
2. Erhvervet i god tro – stk. 1, nr. 2	330
3. Rettighedssuccession – stk. 2	331
3.1 Arv – stk. 2, nr. 1	331
3.2 Skilsmisse og fælles husstand – stk. 2, nr. 2	331

3.3 Panthavere og kreditorer – stk. 2, nr. 3	331
4. Ejerlejligheder – stk. 3	332

§ 28. Supplerende betingelser for at anvende værditabsordningen 333

1. To supplerende betingelser – stk. 1	334
1.1 Anvendes som helårsbeboelse ved ansøgning – stk. 1	334
1.2 Risikoen ved jordforurening i forhold til boliganvendelse – stk. 1	334
2. Ikke mulighed for at meddele påbud – stk. 2	335
3. Retskrav – stk. 3 og 4	336
4. Regionsrådets overtagelse af materiel m.v. – stk. 5 og 6	337

§ 29. Ansøgning om værditabsordningen 337

1. Ansøgning – stk. 1	338
2. Overdragelse af rettigheder – stk. 2	338
3. Ejerens undersøgelsespligt – stk. 3	339
4. Regionsrådets beslutning – stk. 4	340

§ 30. Beslutning om værditabsordningen 341

1. Afgørelse om hvilke foranstaltninger – stk. 1	342
1.1 Retlig status af beslutning efter § 30, stk. 1	343
1.2 Hvilke foranstaltninger – stk. 1	343
1.3 Grundvandsbeskyttelse et ulovligt hensyn	344
1.4 Begrebet oprydning	345
1.5 Tilsagn om oprydning	345
2. Regionsrådet indtræder i ejerens erstatningskrav – stk. 2	346
2.1 Størrelsen af regionsrådets krav	347
2.2 Forældelse	348
3. Tidspunkt for oprydning og betalingsfrist – stk. 3	348
4. Forrentning og tilbagekaldelse – stk. 4	349
5. Tilbagekaldelse af ansøgning om oprydning – stk. 5	350
6. Erklæring om ejendommens forureningsrisiko – stk. 6	351
7. Restforurening under bygninger – stk. 7	351
8. Underretning af ejer om oprydningens afslutning – stk. 8	351

§ 31. Egenbetaling til værditabsordningen 352

1. Egenbetalingens beregning	352
2. Anmodning om indbetaling af egenbetaling	353

§ 32. <i>Nedsættelse af egenbetaling</i>	353
§ 33. <i>Lån til egenbetaling</i>	354
§ 34. <i>Overtagelsestilbud</i>	355
1. Hvornår kan regionsrådet overtage, »særlige tilfælde« – stk. 1 ..	355
2. Overtagelsesprocedure – stk. 2	356
§ 35. <i>Tilbagebetaling af egenbetaling ved fortsat kortlægning</i> ...	358
1. Tilbagebetaling ved restforurening – stk. 2	359
1.1 Ejendommen er kortlagt på vidensniveau 2	359
1.2 Regionsrådets kortlægningspligt	360
1.3 Tilbagebetaling, hvis ejendom forbliver i registeret	361
1.4 Længerevarende oprydning	362
2. Tilbagebetaling til ejer – stk. 3	362
§ 36. <i>Statsligt tilskud til information</i>	363
§ 37. <i>Bemyndigelse til nærmere regler</i>	363
§ 38. <i>Ankeadgang</i>	364
Kapitel 4a: Miljøskade	365
1. Miljøansvarsdirektivet	366
1.1 Miljøansvarsdirektivets anvendelsesområde	370
1.1.1 Miljøskade – artikel 2(1)	371
1.1.2 Overhængende fare for miljøskade	373
1.1.3 Erhvervsmæssig – artikel 2(7)	373
1.1.4 Tidsmæssige anvendelsesområde – artikel 17	373
1.1.5 Listeaktiviteter – artikel 3(1) og bilag III	376
1.1.6 Beskyttede arter og naturtyper – artikel 3(2)	377
1.1.7 Undtagelser – artikel 4	377
1.2 Offentligretlig ansvarskonstruktion	378
1.3 Ansvarssubjekt operatøren – artikel 2(6)	379
1.3.1 Udvidelse af kredsen af ansvarssubjekter – artikel 16	381
1.3.2 Omkostningsfordeling ved flere skadevoldere – artikel 9	381

1.4	Ansvarsbetingelser og ansvarsfrihedsgrunde	383
1.4.1	Ansvarsbegrænsning – artikel 8(3)	383
1.4.2	Mulig ansvarsbegrænsning ved visse hændelige skader – artikel 8(4)	385
1.4.3	Forældelse og passivitet – artikel 10	386
1.5	Retsfølger af ansvar	387
1.5.1	Afhjælpning og genopretning – artikel 7	388
1.5.1.1	Genopretning af skade på vand og natur	388
1.5.1.2	Genopretning af skade på jord	390
1.5.2	Betalingsforpligtelse og statsstøtte – artikel 8	391
1.6	Proceskrav og prøvelsesadgang	393
2.	Den danske implementering af miljøansvarsdirektivet	394
3.	Miljøskadeloven	398
3.1	Miljøskadebegrebet	402
3.1.1	Skade på jord	403
3.1.2	Skade på vand	404
3.1.3	Skader på beskyttede arter og naturtyper	405
3.2	Miljøskadelovens anvendelsesområde	407
3.3	Økonomisk sikkerhedsstilling	408
3.4	Ansvarssubjekt efter miljøskadeloven	410
4.	Forholdet mellem kapitel 4a og kapitel 5 i jordforureningsloven	410
§ 38a.	<i>Definition af miljøskade</i>	412
§ 38b.	<i>Ansvarssubjekt for miljøskade</i>	414
1.	Ansvarssubjekt ved miljøskader – stk. 1	414
1.1	Begrebet erhvervsmæssig	415
1.2	Entreprenører og udlejere	416
1.3	Skydebaner og motorsportsanlæg	416
2.	Ubetinget ansvar – stk. 2	417
3.	Producentansvar – stk. 3-5	418
3.1	Baggrunden for producentansvaret	418
3.2	Omfatter jordforureningslovens almindelige landbrugsmæssig gødning mv	421
3.3	Er begrænsning af landmandens ansvar hjemlet – stk. 3	421
3.4	Er producentansvaret forenelig med miljøansvarsdirektivet – stk. 4 og 5	422
4.	Kompetente myndighed – stk. 6	424

§ 38c. Ansvarssubjektets umiddelbare handlepligt	425
1. Betingelser for operatørens handlepligt – stk. 1	426
2. Indholdet i operatørens umiddelbare handlepligt efter § 38c – stk. 1	427
3. Miljømyndighedens tilsynspligt – stk. 2	428
§ 38d. Undtagelser fra ansvar	429
1. Tre ansvarsfrihedsgrunde – stk. 1	430
1.1 Miljøskader forvoldt af tredjemand – nr. 1	430
1.2 Miljøskader ved overholde af ufravigelige offentlige forskrifter – nr. 2	431
1.3 Miljøskader forvoldt ved overholdelse af tilladelse – nr. 3	431
2. Overhængende fare for miljøskade – stk. 2	433
3. Producentansvar – stk. 3	434
§ 38e. Undersøgelsespåbud	434
1. Betingelserne for undersøgelsespåbud – stk. 1	435
2. Flere påbudsadressater – stk. 1	437
3. Påbud på fremmed grund – stk. 2-4	437
4. Klageadgang	438
§ 38f. Beslutning om anvendelse af miljøskadeloven	438
1. Betingelserne for at træffe beslutning om at anvende miljøskadeloven – stk. 1-3	440
2. Retlig status af afgørelse efter § 38f	441
3. Konsultationsordning – stk. 4	442
§ 38g. Grænseoverskridende miljøskade	443
§ 38h. Offentliggørelsespligt af beslutning om miljøskade	444
§ 38i. Tredjemands krav på beslutning om miljøskade	445
§ 38j. Undtagelse for miljøskadelovens anvendelse	447
Kapitel 5: Påbud til forurenere m.v.	450
1. Indholdet i kapitel 5 – en oversigt	451
2. Begrundelsen for en offentligretlig påbudsmodel	454

§ 39. Myndighedernes kompetencefordeling	459
1. Organisatorisk fordeling af kompetence	461
1.1 De statslige miljøcentres kompetence – stk. 2	461
1.2 Kompetencefordeling ved ophørte aktiviteter – stk. 2	462
1.3 Regionsrådets kompetence – stk. 3	463
2. Saglige kriterium – forureningskilden	465
3. Det tidsmæssige kriterium – påbudstidspunktet	465
4. Det stedlige kriterium – forureningskilden	466
4.1 Stedlige og saglig kompetencebegrænsning for det kommunale selvstyre	467
4.2 Påbudsmyndighed, når forurener ikke har ophold i kommunen	468
4.3 Påbudsmyndighed, når forurening breder sig over kommunegrænse	469
4.4 Påbudsmyndigheder ved flere forurenere	471
Oplysninger, udførelse af undersøgelser m.v.	472
§ 40. Undersøgelsespåbud	472
1. Betingelser for at påbyde forureningsundersøgelser	475
1.1 En eventuel forurening – stk. 1	476
1.2 Forureningen er ikke sket før 1992 – stk. 2	478
1.3 Forureningsårsagen	482
2. Påbudsadressaten – forurenere	483
2.1 Flere forurenere	485
2.2 Forureninger fra villaolietanke	488
3. Retsfølger af undersøgelsespåbud – hvad kan påbydes – stk. 1 ..	490
4. Hvilke oplysninger kan påbydes – stk. 1	490
4.1 Afgrænsningen i forhold til mbl § 72	491
4.2 Risikovurdering og projektforslag	492
5. Lovlige hensyn – betydning for vurdering af risikoen	493
5.1 Myndighedens oplysningspligt og risikovurderinger	494
5.2 Proportionalitetsprincippet	496
6. Sagsbehandlingsregler	498
6.1 Retsfortabende passivitet	499
6.2 Bestemthedskrav	501
6.3 Klageadgang over § 40-påbud	502
7. Har myndigheden pligt til at meddele undersøgelsespåbud	503
8. Forbuddet mod selvinkriminering	506

8.1 Objektive skæringstidspunktet – ‘konkret mistanke’ – § 10, stk. 1	509
8.2 Til brug for straf	511
8.3 Retsfølger af selvinkrimineringsforbuddet	513

Oprydninger eller andre afhjælpende foranstaltninger – Forureninger, der sker den 1. januar 2001 eller senere

§ 41. Oprydningspåbud	514
1. Det ubetingede forureneransvar	515
2. Betingelser for genopretningspåbud efter § 41	517
2.1 Konstateret forurening – stk. 1	518
2.2 Forurening sket efter 31. december 2000 – stk. 1	518
2.3 Hvem og hvad er kilde til forureningen – stk. 3	522
2.4 Undtagelse for brand og hærværk og force majeure – stk. 2	524
3. Hvem er forureneren – stk. 3	525
4. Forurening fra offentlig eller erhvervsmæssig virksomhed – stk. 3, nr. 1	525
4.1 Virksomheder og anlæg	526
4.2 Erhvervsmæssigt eller offentligt øjemed	527
4.2.1 Erhvervsmæssigt	527
4.2.2 Udlejning og bortforpagtning af ejendom	528
4.2.3 Offentlige virksomheder og anlæg	529
4.3 Ikke adækvanskrav	529
4.4 Kun operatøren kan mødes med påbud	530
4.4.1 Aktieselskaber og ansvars gennembrud	531
4.4.2 Forpagter og udlejer	531
4.4.3 Ledningsejere	531
4.4.4 Entreprenør og bygherre	532
4.4.5 Vognmænd	533
4.4.6 Långivere og panthavere	534
4.4.7 Konkursboer	535
5. Forureningen forårsaget ansvars pådragende – stk. 3, nr. 2	536
6. Samvirkende årsager	537
7. Hvilke foranstaltninger kan pålægges – stk. 1	538
7.1 Oprydning og genopretning	539
7.2 Afhjælpende foranstaltninger	540

7.3 Miljø- eller sundhedsmæssigt begrundet	541
7.4 Proportionalitetskrav	542
7.5 Anvendelse af genopretningsprincippet	543
7.5.1 Kravene til risikovurdering	546
7.5.2 Forurenede bygningsdele, nedrivning og ekspropriation	549
8. Forvaltningsprocessuelle krav	552
9. Er myndigheden forpligtet til at meddele genopretningspåbud ..	554
10. Forældelse af påbudsadgang – § 41, stk. 4	555
10.1 Ophør af den aktivitet, der forårsagede forureningen	556
10.2 Den absolutte forældelsesregel	557
10.3 Passivitetsindsigelser	557
10.4 Deponeringsanlæg – stk. 5	558
§ 42. Forureninger før 1. januar 2001	559
1. Væsentlighedsbetingelsen	560
2. Bevisbyrden	561
Fælles bestemmelser	562
§ 43. Flere forurenere	562
1. Anvendelsesområde	563
2. Hvad kan påbydes efter § 43	566
2.1 Krav til det første påbud	567
2.2 Krav til det andet påbud	568
3. Fremgangsmåden ved flere forurenere	568
3.1 Første fase, pro rata hæftelse – stk. 1	569
3.2 Anden fase prioritetsorden af påbudsadressater – stk. 3	570
3.3 Residualtilfælde – stk. 3	571
3.4 Tredje fase, regres – stk. 4	572
3.4.1 Regres over for potentielle påbudsadressater – § 43, stk. 4	572
3.4.2 Forurenereens erstatningskrav over for ikke-potentielle påbudsadressater	574
3.5 Retsvirkning af muligheden for påbud efter stk. 3	574
4. Ankeadgang	575
§ 44. Påbud om foranstaltninger på fremmed ejendom	575
1. Anvendelsesområde for påbud på fremmed ejendom – stk. 1	577

2. Reetablering af den forurenede ejendom – stk. 1	577
3. Tåle-påbud – stk. 2	579
3.1 Ekspropriation	579
3.2 Proportionalitetshensynet	581
3.3 Samtykke til adgang	581
3.4 Tålepåbuddets retsvirkning	582
4. Konklusion om anvendelsesområdet for § 44	582
§ 45. Ny ejers pligt til at opfylde påbud til tidligere ejer	584
1. Betingelser for ansvarssuccession	585
2. Hvad kan den nye operatør/ejer forpligtes til efter § 45	586
2.1 Påbud	586
2.2 Forvarsel om påbud	587
2.3 Påbud om forureningsundersøgelser til operatøren – stk. 2	588
2.4 Forholdet til § 43	588
3. Hvornår forpligtes den nye operatør – stk. 1	589
3.1 Virksomhed i drift	589
3.2 Påbuddet skal være meddelt før erhvervestidspunktet	590
3.3 Kravet om ond tro	590
3.4 Virksomheden skal drives videre	591
4. Hvornår forpligtes den nye ejer af tidligere påbud – stk. 3	591
4.1 Erhvervelsesmåden	592
4.2 Sælger skal være forpligtet af påbuddet	592
§ 46. Tinglysning	593
1. Hvilke påbud skal tinglyses – stk. 1	594
2. Hvornår skal tinglyses – stk. 1	595
3. Skal tåle-påbud tinglyses	595
4. Hvad er retsvirkningen af tinglysning af påbud	595
5. Hvad menes med »for påbudsadressatens regning« – stk. 1 og 2	596
6. Konsekvensen af myndighedens pligt til at tinglyse	598
§ 47. Ældre lossepladser	599

Ejere af olietanke med et rumindhold under 6000 l til boligopvarmning og forsikringspligt	599
§ 48. Påbud til ejere af mindre olietanke	601
1. Anvendelsesområdet for § 48 – stk. 1-7	603
2. Betingelser for påbud efter § 48	603
2.1 Konstateringstidspunktet	604
2.2 Konstateret olieforurening efter 1. marts 2000 – stk. 1	606
2.2.1 Olieforureninger	606
2.2.2 Skal være konstateret	606
2.2.3 Konstateret efter 1. marts 2000	608
2.3 Konstateret olieforurening skal stamme fra ejerens villaolietank	610
2.4 Olietanke under 6.000 liter – stk. 3	612
2.5 Olietanke til boligopvarmning – stk. 3	613
2.6 Olietank anvendt umiddelbart før konstatering af forureningen – stk. 3	614
2.7 Naturkatastrofer og lignende – stk. 2	615
2.8 Ældre ikke forsikringsdækkede forureninger – stk. 2	616
2.9 Forureninger omfattet af miljøskadeloven	616
3. Kun ejeren af olietanken er påbudsadressat – stk. 1	617
3.1 Brugeren af olietank er ikke ejer	618
3.2 Ejerskifte	618
3.3 Forurening forvoldt af tredjemand	619
3.4 Ejeren af olietank uden betalingsevne	620
3.5 Ikke mulighed for påbud til forsikringssselskabet	621
3.6 Forurening fra flere olietanke	622
3.7 Når ejeren af olietank ikke har rådighed over ejendommen – stk. 4 og 5	622
4. Hvilke retsfølger kan påbydes – stk. 1 og 4	623
4.1 Undersøgelsespåbud	624
4.2 Kravet til oprydning og proportionalitetsprincippet	626
4.3 Nedrivning og reetablering af bygninger	629
4.4 Bygningsmæssige ændringer	634
4.5 Påvirkning af Natura 2000 områder og andre beskyttede biotoper	635
4.6 Genoptagelse	637
5. Er myndigheden forpligtet til at meddele påbud efter § 48	638

6. Fremgangsmåden – forvaltningsprocessuelle krav	638
7. Tinglysning af påbud – stk. 7	640
§ 49. Forsikringspligt af § 48-påbud.	640
1. Forsikringspligtens indhold – stk. 1	642
2. Undtagelser fra forsikringsdækning – stk. 2	644
2.1 Forsætligt fremkaldt olieforurening – stk. 2, nr. 1	644
2.2 Overtrådt olietankbekendtgørelsen – stk. 2, nr. 2	645
2.2.1 Sløjfning af olietanke	647
2.2.2 Vedligeholdelse og tekniske krav	649
2.3 Overtrådt bekendtgørelse om vejtransport af farligt gods – stk. 2, nr. 3	650
3. Overgrænse på 2 mio. kr. – stk. 5	650
4. Forsikringspræmier – udpantningsadgang – stk. 7 og 8	651
5. Aftale med forsikringsbranchen	652
6. Aftalen mellem Oliebranchen og Topdanmark	653
6.1 Hvem er dækket af Oliebranchens forsikring	654
6.2 Tredjemandsløfte	654
6.3 Selvrisiko	656
6.4 Begrænsninger i reetableringspligt	656
6.5 Konkurrencemyndighedernes godkendelse	656
Kapitel 6: Bortskaffelse og anvendelse af jord	659
1. Hvilke forhold omfattes af kapitel 6	659
1.1 Håndtering af jord	659
1.2 Anvendelse af jord	660
2. Oversigt over kapitel 6	660
3. Forholdet til affaldsreglerne	662
§ 50. Anmeldelse af flytning af jord	667
1. Den generelle forpligtelse til at undgå forurening – stk. 1	669
1.1 Hvornår gælder reglen i stk. 1	670
1.2 Hvem er forpligtet – »enhver«	671
1.3 Er der en generel undersøgelsespligt efter stk. 1	672
1.4 Retsvirkning af overtrædelse af stk. 1	673
2. Anmeldelsesordningen – stk. 2	674
2.1 Hvilken jord omfattes af anmeldelsespligten – stk. 2	675
2.2 Hvem påhviler anmeldepligten	676

2.3 Hvilke myndigheder skal der anmeldes til	677
3. Bemyndigelsen til nærmere regler om anmeldelsesordningen – stk. 3	678
3.1 Opgavefordeling mellem myndigheder – stk. 3, nr. 1	678
3.2 Krav til anmeldelsens indhold og form – stk. 3, nr. 2	678
3.3 Analysekrav – stk. 3, nr. 3 og 4	679
3.4 Samlet anmeldelse – stk. 3, nr. 5	679
3.5 Bagatelgrænse – stk. 3, nr. 6	679
3.6 Akutte flytninger – stk. 3, nr. 7	680
3.7 Lempelse af fire ugers reglen – stk. 3, nr. 7 og 8	681
3.8 Følgeseddelordning – stk. 3, nr. 9	681
3.9 Forenklede regler – stk. 3, nr. 10	681
4. Regulativer om anmeldeordningen – stk. 4	681
5. Fire ugers reglen – stk. 5	682
6. Kommunens indsigelser mod flytning – stk. 6	682
7. Klageadgang – stk. 7	683
§ 50a. Klassificering som lettere forurenede jord	685
1. Byzonejord lettere forurenede – stk. 1	686
2. Regulativer som undtager områdeklassificering – stk. 2	687
3. Inddragelse af nye områder i områdeklassificeringen – stk. 3 ...	688
4. Inddrage offentligheden – stk. 4	689
5. Offentliggørelse af regulativ – stk. 5 og 6	689
6. Bemyndigelsen til nærmere regler – stk. 7	690
§ 51. Genanvendelse af jord	690
1. Hvilken jord er omfattet	691
2. Hvilke formål	692
3. Hvilke regler – restproduktbekendtgørelsen	692
3.1 Anmeldelsesreglerne – restproduktbekendtgørelsens § 12	692
3.2 Grænseværdier og kontrolkrav – restproduktbekendtgørelsen	693
4. Restproduktbekendtgørelsen og miljøgodkendelser	694
5. Klageret over afgørelser efter restproduktbekendtgørelsen	694
§ 52. Deponering af jord i råstofgrave	694
1. Hvornår gælder forbuddet – stk. 1	696
1.1 Råstofgrave	696

1.2 Forurenet og uforurenet jord	697
1.3 Tilførsel	697
2. Dispensation fra forbuddet – stk. 2	698
2.1 Dispensation pga. kontraktmæssige forpligtelser – stk. 2, nr. 1	698
2.2 Dispensation ved større tab pga. manglende udnyttelsesmulighed – stk. 2, nr. 2	699
2.3 Dispensation, når der ikke er risiko for vandindvindingsinteresser – stk. 2, nr. 3	700
2.4 Dispensation – pligt eller mulighed	701
2.5 Er de tre dispensionsgrunde alternerende	701
2.6 Ekspropriation	705
3. Vilkår i forbindelse med dispensation for uforurenet jord – stk. 3	706
4. Vilkår i forbindelse med dispensation for forurenet jord – stk. 4	707
5. Klageadgang og sanktioner	707
6. Ingen bonusvirkning – forhold til anden lovgivning	708
6.1 Forholdet til råstofloven	708
6.2 Forholdet til planloven	708
6.3 Forholdet til naturbeskyttelsesloven	709
§ 53. Bemyndigelse om jord i råstofgrave	709
Kapitel 7: Administrative bestemmelser	711
Afgørelser	712
1. Indhold	712
2. Forvarsling	713
§ 54. Afgørelser skal meddeles skriftligt	713
1. Afgørelser efter denne lov – stk. 1	714
1.1 Afgørelsesbegrebet	714
1.2 Tvivlstillfælde	715
2. Underretning – stk. 1	717
2.1 Skriftlig underretning af adressaten – stk. 1 og 3	717
2.2 Underretning af klageberettigede og myndigheder – stk. 1 og 2	718
3. Andre krav til afgørelsen	719

3.1 Bestemthedskrav	719
3.2 Begrundelseskra v	719
§ 55. Frist i påbud	720
§ 56. Undtagelse fra opsættende virkning af anke	720
§ 56a. Underretning af miljøorganisationer	721
1. EU-retlige ramme	721
2. Principperne i den danske gennemførelse	722
3. Lokale organisationers anmodning – stk. 1	723
3.1 Lokalt organiseret	723
3.2 Miljø- og rekreative formål	723
3.3 Dokumentationskrav	724
3.4 Typer afgørelser	725
4. Landsdækkende organisationers anmodning	725
5. Lokale afdelinger af landsdækkende organisationer – stk. 3	725
Adgang til ejendom	726
1. Den grundlovmæssige baggrund	726
2. Forarbejderne til §§ 57 og 58	729
3. Tvangsindgrebsloven	732
§ 57. Myndigheders adgang til ejendom	732
1. Anvendelsesområdet for § 57 – begrebet ‘adgang’ – stk. 1	734
2. Fire betingelser for adgang uden retskendelse – stk. 1	735
2.1 Hvilke bemyndigelser til adgang til ejendom	735
2.2 Nødvendighed og proportionalitet	737
3. Tvangsindgrebslovens § 9	737
3.1 Begrebet tvangsindgreb	739
3.2 Rimelig grund til mistanke	740
3.3 Med henblik på strafferetlig forfølgelse	741
3.4 Samtykke	743
4. Krav om retskendelse – stk. 2	743
4.1 Hvornår kræves retskendelse – hovedreglen	743
4.2 Samtykke fra ejer	744
4.3 Indgreb påkrævet for at forebygge fare – stk. 2, nr. 2	744

5. Hvilke beføjelser er miljømyndigheden tillagt ved adgang – stk. 1	746
6. Bemyndigelsen til andre end myndigheder – stk. 1	747
7. Fremgangsmåden ved indtrængen på fast ejendom – tvangsindgrebsloven	747
8. Erstatning for skader	749
9. Bistand fra politiet – stk. 3	749
§ 58. Andre end myndigheders adgang til ejendom	751
1. Delegation til private – stk. 1,1. pkt.	752
2. Pligt til reetablering – stk. 1, 2. pkt.	753
3. Tåle-påbud – stk. 1, 3. pkt. – og stk. 2	754
4. Tinglysning af påbud – stk. 3	754
Bemyndigelser	0
§ 59. Delegation	755
§ 60. [Ophævet]	757
§ 61. Pålæg til kommunalbestyrelser og regionsråd	757
1. Pligten til at tage opgaver op – stk. 1	759
2. Pligten til at løse opgaven på en bestemt måde – stk. 2	759
3. Indberetning af oplysninger – stk. 2 og 3	760
4. Digital registrering af oplysninger til brug for ejendoms- handel – stk. 5	761
§ 62. Regionsrådets krav på oplysninger fra kommuner og miljøministeriet	761
§ 62a. Beskyttelse af Natura 2000 områder	762
§ 63. Fravigelse af tilladelseskrav efter anden miljølovgivning ..	764
1. Hvilke godkendelser, dispensationer m.v. er undtaget – stk. 1, 1. pkt.	765
2. Hvilken betydning har EU-reglerne – stk. 1, 2. pkt.	766
3. Forbeholdet for miljøbeskyttelseslovens regler om håndtering af jord – stk. 1, 3. pkt.	767

4. Offentlighedsfase ved oppumpning af grundvand – stk. 2	767
5. Ankeadgang – stk. 3	768
§ 64. Bornholms Regionskommune	768
Kapitel 8: Tilsyn og håndhævelse	769
1. Miljøtilsynet som begreb	769
1.1 Tilsynsfunktion – kompetencefordeling	771
1.2 Tilsynsfunktionen – forpligtelse og sanktioner	772
1.3 Tilsynets udøvelse	773
2. Håndhævelse	773
§ 65. Kommunalbestyrelsens tilsyn	775
1. Kommunernes tilsynsfunktioner	776
1.1 Tilsyn med overholdelse af loven og regler factsat med hjemmel heri – nr. 1	776
1.2 Tilsyn med at kommunens påbud efterkommes – nr. 2	777
1.3 Tilsyn med kommunens tilladelser – nr. 3	778
2. Kommunens underretningspligt af andre myndigheder – stk. 2 og 3	778
§ 66. Regionsrådets tilsyn	779
1. Tilsynsfunktioner – stk. 1-3	779
1.1 Overvåge udviklingen i jordens forureningstilstand – stk. 1	780
1.2 Tilsyn med jorddeponering i råstofgrave og oliebranchens miljøpulje – stk. 1	780
1.3 Opspore kilder til grundvandsforurening – stk. 2	780
1.4 Regionsrådets påbud efterkommes – stk. 3	781
2. Regionsrådets underretningspligt – stk. 4-6	781
2.1 Indeklimaproblemer i boliger – stk. 4	781
2.2 Indeklimaproblemer i erhvervsbygninger – stk. 5	783
2.3 Underretning af berørte vandforsyninger – stk. 6	783
§ 66a. De statslige miljøcentres tilsyn	784
§ 67. Lovliggørelsespligt	784
1. Myndighedens pligt til lovliggørelse – stk. 1	785

1.1. Hvad er et ulovligt forhold	786
1.2 Lovliggørelsesmidler – pligt og ret	787
1.3 Administrative retshåndhævelsesmidler	789
1.4 Pligtsubjekt for administrativ håndhævelse	790
1.5 Bagatelgrænsen	790
2. Undlade at behandle bagatelagtige forhold – stk. 2	791
3. Ikke klageadgang – stk. 3	791
§ 68. Selvhjælpshandlinger	794
1. Selvhjælpshandlinger – stk. 1	795
1.1 Begrebet selvhjælpshandlinger	796
1.2 Påbudsadressatens regning – ingen udpantningsadgang	797
1.3 Fremgangsmåde ved selvhjælpshandlinger	799
1.4 Er der pligt til selvhjælp	799
2. Selvhjælpshandlinger uden forudgående påbud – stk. 2	800
3. Ingen klageadgang – stk. 3	801
4. Kommunens adgang til oprydning og undersøgelser – stk. 4	801
§ 69. Bemyndigelse til nærmere regler	802
Kapitel 9: Diverse bestemmelser	803
Underretning om forurening m.v.	803
§ 70. Kommunalbestyrelsens og regionsrådets underretningspligt	806
§ 71. Standsning af byggearbejder	808
1. Hvornår er der pligt til at standse anlægsarbejder – stk. 1	809
1.1 Boligejendomme m.v.	809
1.2 Erhvervsjendomme	810
1.3 Hvem er forpligtet til at standse anlægsarbejder – stk. 1	810
2. Fire ugers fristen – stk. 2	811
3. Regionsrådets indsigelse efter – stk. 3	812
3.1 Meddelelsen er en afgørelse	813
3.2 Genoptagelse af arbejdet	813
4. Regionsrådets underretningspligt af andre myndigheder – stk. 4	814

§ 72. <i>Ejerens oplysningspligt</i>	814
§ 72a. <i>Kommunens kompetence på områdeklassificerede arealer</i>	815
Krav vedrørende øverste jordlag på arealer med bolig, børneinstitution, offentlig legeplads, kolonihave eller sommerhus	817
§ 72b. <i>Fjernelse af jordlag m.v.</i>	817
1. Anvendelsesområdet for § 72b	819
1.1 Kriteriet for anvendelse af arealet – stk. 1 og 2	820
1.2 Bygge- og anlægsarbejder – stk. 1 og 2	820
1.3 Tidsmæssig rækkevidde – stk. 3	821
1.4 Undtagelsen for en og tofamiliehuse – stk. 4	822
2. Indholdet i forebyggelsespligten – »sikre«	822
3. Pligtsubjekt – ejer og bruger	824
4. Byggesagsbehandling	824
5. Ministerens bemyndigelse	825
Krav om erklæring om forureningstilstand	825
§ 72c. <i>Erklæring om sundhedsrisiko</i>	825
Krav om udgiftsdækning og erstatning m.v.	826
§ 73. <i>Myndighedernes krav på dækning af afholdte udgifter</i>	826
1. Betingelser for myndighedens betalingskrav efter stk. 1	828
1.1 Betalingskrav, når meddelt påbud	828
1.2 Betalingskrav, når påbud ikke er meddelt	829
1.3 Betalingskrav, når flere forurenere	831
1.4 Betalingskrav må fremsættes efter forvaltningslovens regler	831
2. Hvilke betalingskrav kan fremsættes efter stk. 1	832
2.1 Ekspropriation og opkøb	832
2.2 Betalingskrav begrænses af lovhjemmel og proportionalitetskrav	833
3. Klageadgang over påkrav om betaling – stk. 2	833
4. Betingelser for myndighedens transport i krav mod tredjemand – stk. 3	834

4.1 Myndigheden skal have foretaget oprydning efter loven	835
4.2 Ejeren skal have et krav	835
4.3 Kravet skal være begrundet i den forurening, myndigheden har haft udgifter til	836
4.4 Kun i det omfang, ejerens krav er afkortet	836
4.5 Berigelse af myndigheden	836
4.6 Automatisk transport – men tvangsinddrivelse kræver dom	837
§ 73a. Oplysningspligt når tvangsindgrebsloven finder anvendelse	837
1. Anvendelsesområdet	838
2. Hvilke foranstaltninger	839
3. Forvaltningsakt og klageadgang	840
4. Forpligtedes regning – ikke udpantning	840
§ 73b. Egenkontrol når tvangsindgrebsloven finder anvendelse .	841
1. Anvendelsesområde	842
2. Hvilke foranstaltninger	843
3. Forvaltningsakt og klageadgang	843
4. Ikke udpantningsadgang	844
§ 74. Myndighedernes erstatningskrav efter anden lovgivning . . .	844
1. Betydningen af muligheden for erstatningskrav – stk. 1	844
1.1 Betingelser for erstatningsansvar	845
1.2 Ansvarssubjekt for erstatningskrav	847
1.3 En erstatningsretligt værnet skade	848
1.4 Forældelsesfristen	848
2. Tilbagesøgning af beløb udbetalt under værditabsordningen – stk. 2	849
§ 75. Fastsættelse af ekspropriationserstatningen	849
1. Erstatningsudmålingen – stk. 1	851
1.1 God tro ved erhvervelsen	851
1.2 Undtagelsen for – stk. 1, 2. pkt.	854
1.3 Ikke afkortning i erstatning for tilførte fordele – stk. 2	855
2. Taksationsprocessen – stk. 2	855
3. Erstatning ved ekspropriation af forurenede ejendomme efter anden lov	855

§ 76. Erstatning for skade ved offentlig indsats mv.	857
1. Hvilke skader – stk. 1 og 3	859
2. Kun ejer og bruger kan kræve erstatning	860
3. Faktiske foranstaltninger efter jfl skal være skadesårsagen – stk. 1 og 3	860
4. Skadevolder – stk. 1 og 3	861
5. Ansvarsbetingelser – stk. 1 og 3	861
6. Erstatningsudmålingen – stk. 1 og 3	863
7. Myndighedens regres mod skadevolder – stk. 2	863
8. Taksationsprocessen – stk. 3	864
9. Erstatning for opfyldelse af undersøgelsespåbud – stk. 4	864
§ 76a. Lokale myndigheders afkald på forældelsesindsigelse	867
1. Baggrunden for § 76a	868
2. Anvendelsesområde – stk. 1	870
2.1 Kun forurenedede ejendomme	870
2.2 Hvilke myndigheder har solgt ejendommen	871
2.3 Skal foreligge en mangel	871
2.4 Forældelsesindsigelse skal være mulig	871
2.5 Statsstøtteforbehold	871
3. Er afkald på forældelsesindsigelsen en afgørelse – stk. 2	872
Kapitel 10: Klage og søgsmål	874
Klage	875
1. Administrativ rekurs	875
2. Natur- og Miljøklagenævnet	876
§ 77. Klageadgang til Natur- og Miljøklagenævnet	879
1. Hvilke afgørelser kan påklages – stk. 1	880
1.1 Afgørelsesbegrebet – stk. 1	880
1.2 Afgørelser efter jordforureningsloven – stk. 1	881
1.3 Klageret over beslutning om ikke at meddele påbud	881
1.4 Afskåret klageadgang	883
2. Klage over ekspropriationsafgørelser – stk. 2	884
3. Indgivelse af klage – stk. 3	885
4. Natur- og Miljøklagenævnets sagsbehandling	885
4.1 Officialmaksimen	886

4.2 Partshøring og varsling	887
4.3 Natur- og Miljøklagenævnets reaktionsmuligheder	888
§ 78. Undtagelse for klageadgang	888
§ 79. Opsættende virkning af klage	889
§ 80. Klage over ekspropriation	890
§ 81. Klageskrift	890
1. Klagefristens begyndelse	890
2. Klagefristens afbrydelse	891
3. Klagefristen ved tålepåbud	893
§ 82. Klageberettigede	893
1. Afgørelsens adressat – stk. 1, nr. 1	894
2. Individuelt væsentligt berørt – stk. 1, nr. 2	895
2.1 Individuel væsentlig faktisk påvirkning	895
2.2 Påvirkningen skal vedrøre en værnet interesse	897
2.3 Miljøorganisationers har ikke klageret	899
3. Myndigheders krydsende klageret – stk. 2	900
§ 83. Miljøorganisationers klageret over miljøskader	901
§ 84. [Ophævet]	903
§ 85. [Ophævet]	903
§ 86. Natur- og Miljøklagenævnets adgang til besigtigelse	904
Søgsmål	904
§ 87. Frist for domstolsprøvelse	904
1. Prøvelsesadgang og søgsmålsfrister	905
1.1 Retlig interesse	906
1.2 Rette sagsøgte og retskraft	907
1.3 Prøvelse og administrativ rekurs – stk. 1	908
1.4 Suspensiv virkning af sagsanlæg	912
2. Søgsmålsfrist på 12 måneder – stk. 1	913

2.1	Hvornår gælder søgsmålsfristen	914
2.2	Hvorledes beregnes fristen	917
2.3	Forlængelse af fristen til 12 måneder	920
3.	Taksationskommissionskendelser – stk. 2	920

Kapitel 11: Straf 921

§ 88. Straffebestemmelsen 923

1.	Strafbare gerningsindhold og medvirken – stk. 1	925
1.1	Påbud – nr. 1	926
1.2	Tilladelseskrav – nr. 2	927
1.3	Handlepligter ved miljøskader – nr. 3	927
1.4	Anmeldelse af flytning af jord – nr. 4	927
1.5	Skal afvente tilladelse eller dispensation – nr. 5	927
1.6	Tilsidesætter indsigelser mod flytning af jord – nr. 6	927
1.7	Overtræder vilkår i tilladelse eller dispensation – nr. 7	927
1.8	Overtræder lovens tilstandsnormer – nr. 8	928
1.9	Urigtige oplysninger i ansøgning – nr. 9	928
1.10	Undlader at standse arbejdet ved opdagelse af forurening – nr. 10	928
1.11	Urigtige oplysninger efter anmodning – nr. 11	928
1.12	Underretningspligt af lejere – nr. 12	929
1.13	Forebyggelsespligt ved følsom arealanvendelse – nr. 13	929
1.14	Modvirker adgang til ejendom i strid med § 57 – nr. 14	929
1.15	Modvirker gennemførelse af foranstaltninger efter §§ 73a og 73b – nr. 15	929
1.16	Fjernelse af mærkning m.v. i forbindelse med offentlig indsats – nr. 16	930
2.	Skærpelse af strafansvar – stk. 2	930
3.	Overtrædelse af administrative regler – stk. 3	930
4.	Strafansvar for juridiske personer – stk. 4	930
5.	Bøde og konfiskation ved berigelse – stk. 5	931
6.	Forældelse – stk. 6	931

§ 89. Ransagning 932

Kapitel 12: Ændringer i miljøbeskyttelsesloven, ligningsloven, ejendomsavancebeskatningsloven og råstofloven	933
1. Den retlige status af lovændringer i § 90-93.	933
2. Oversigt over ændringerne af miljøbeskyttelsesloven	934
§ 90. Ændringer i miljøbeskyttelsesloven	936
1. §§ 20 a og 20 b ophæves.	936
2. Efter [miljøbeskyttelseslovens] § 21 indsættes	936
3 [miljøbeskyttelseslovens] § 24 indsættes som stk. 3	938
4. Efter [miljøbeskyttelseslovens] § 64 a indsættes	939
5. I [miljøbeskyttelseslovens] § 70, stk. 3, indsættes som 2. pkt. . .	940
6. Efter [miljøbeskyttelseslovens] § 83 indsættes § 83a-§ 83c.	941
1. Oversigt over ændringerne i jfl § 90, nr. 6	943
1.1 Påbud om foranstaltninger på fremmed grund	
– mbl § 83 a, stk. 1	943
1.2 Tåle-påbud til ejeren – mbl § 83 a, stk. 2	943
1.3 Tåle-påbud bindende for kommende ejere	
– mbl § 83 a, stk. 3	944
1.4 Påbud og forvarsel bindende for kommende operatører – mbl § 83 a, stk. 4	944
1.5 Forvarsel om undersøgelser forpligter oprydning	
– mbl § 83 a, stk. 5	944
1.6 Påbud og forvarsel bindende for ny ejer af ejendom	
– mbl § 83 a, stk. 6	945
1.7 Undtagelse for visse nedlagte lossepladser – mbl § 83 a, stk. 7.	945
1.8 Tinglysning af påbud – mbl § 83 b, stk. 1	945
1.9 Refusion af tinglysningsudgift – mbl § 83 b, stk. 2.	946
1.10 Aflysning af påbud – mbl § 83 b, stk. 3.	946
1.11 Definition af forurennet jord – mbl § 83 c	946
7. [Miljøbeskyttelseslovens] § 84 a ophæves.	946
8. I [miljøbeskyttelseslovens] § 87 indsættes efter	
stk. 1 som nyt stykke	947
9. I [miljøbeskyttelsesloven] § 110, stk. 1, nr. 1, udgår »§ 20 a, stk. 1,«	947
10. I § 110, stk. 1, indsættes efter nr. 4 som nyt nummer	948

11. I § 110, stk. 3, udgår »§ 20 b, stk. 2,«	948
12. I § 110, stk. 7, ændres »og 5« til «, 5 og 6«.	948
§ 91. Ændringer i ligningsloven	948
§ 92. Ændringer i ejendomsavancebeskatningsloven	948
§ 93. Ændringer i råstofloven	949
Kapitel 13: Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser	950
§ 94. Ikrafttræden	950
1. Ikrafttrædelse – stk. 1 og 2	950
2. Hvornår panthavere er bundet af påbud – stk. 4	951
3. Love der ophæves – stk. 3	952
§ 95. Overgangsregler	952
§ 96. [Ophævet]	954
Senere ikrafttrædelsesbestemmelser	954
Officielle fodnoter til jordforureningsloven	960
1. Den retlige status af fodnoter	960
2. Fodnoten med henvisning til EU-direktiver	960
Forkortelser	962
Litteraturliste	964
Lovregister med paragrafnøgle	965
Ophævede love	975
Afgørelser og domme	976
Stikordsregister	982